Haridusportaal Kasutusjuhend sisuhaldurile

Sisukord

Si	ssejuh	atus	3
1.	. Sisu		4
	1.1	Sisu sisestamine	4
	1.2	Varem sisestatud sisu otsimine ja sorteerimine	5
	1.3	Varem sisestatud sisu muutmine ja kustutamine	6
	1.4 Ar	tikli nähtavaks tegemine veebilehel	8
	1.5 Sü	ndmuse lisamine	.10
	1.6 U	udise lisamine	.14
	1.7 Sis	sulehe (Artikkel) muutmine	.16
2.	. OSk	(A sisutüübid	.19
	2.1 In	fograafika loomiseks andmete import	.19
	2.2 Ta	beli import sisutüübile Tulemused	.20
	2.3 Ar	netiala paremas veerus näitajate import	.21
	2.4	Ametiala paremas veerus Filling bar import	.22
	2.5 Di	inaamilise infograafika loomine	.23
	Dünaa	amiliste graafikute näidised	.27
	2.6 09	SKA sisuleht Ametiala (vajab uuendamist)	.34
	2.7 O	SKA sisuleht Tulemused ja Tööjõuprognoos (vajavad uuendamist)	.40
	2.8 0	SKA sisuleht Valdkond (vajab uuendamist)	.44
	2.9 Av	aleht (vajab uuendamist)	.47
3.	. Töö	riistad	.49
	3.1 Pi	di lõikamine	.49
	3.2 Re	daktor ja linkide/ dokumentide lisamine teksti sisusse	.50
	3.3 Tõ	lke lisamine	.53
	3.4 Ri	dade kaalud ja sisu järjekorra muutmine sisukasti lohistamise kaudu	.55
	3.5 Ve	Pateated	.56

Sissejuhatus

Portaal kasutab avatud lähtekoodiga veebiarendusplatvormi Drupal (versioon 8), mille administreerimise liidest on hinnatud lihtsaks, loogiliseks ja intuitiivselt kasutatavaks.

Esmasel kasutamisel on siiski soovitatav tugineda käesolevale kasutusjuhendile, et vajalikud töövõtted veelgi kiiremini omandada.

Kasutusjuhendis on kirjeldatud portaali sisuhalduskeskkonna neid funktsionaalsusi, mida sisuhaldurid kõige enam vajavad. Kuna tegemist on dünaamilise platvormiga, mis ajas areneb, tuleb arvestada, et mõni juhendis näidatud menüü kirje, nupu pealkiri, asukoht ekraanil vms, võib olla ajas muutunud.

Juhul, kui avastad süsteemi kasutamisel, et mõni funktsionaalsus on teistsugune, kui juhendis kirjas, palun anna sellest teada portaali peakasutajale! Nii hoiame juhendi ajakohase.

Kasutusjuhend ei kajasta kõiki portaaliga seotud aspekte, näiteks kasutusõigused sisuhaldamisel on kirjeldatud portaali wikis aadressil — https://github.com/hariduspilv/haridusportaal/wiki/Kasutus%C3%B5igused

Sisuhalduseks on soovitatav kasutada tarkvara uuemaid versioone:

- Microsoft Windows kasutajatel veebilehitsejat Chrome või Mozilla Firefox;
- macOS kasutajatel veebilehitsejat Safari või Chrome.

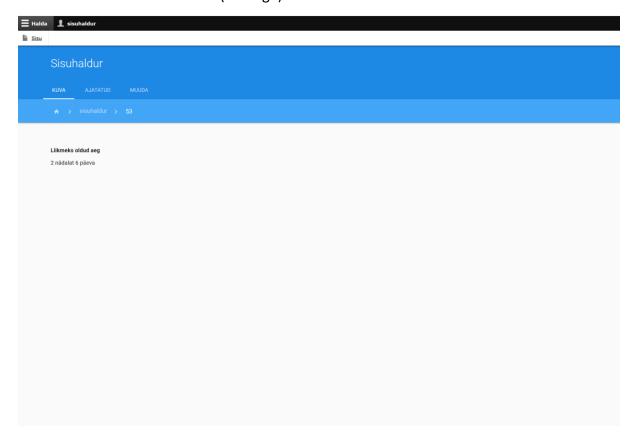
Internet Explorer 11 ei taga töökindlust.

1. Sisu

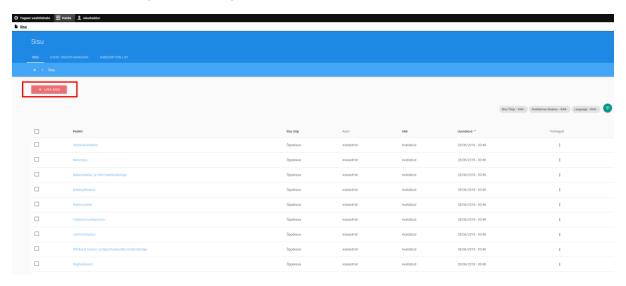
1.1 Sisu sisestamine

Sisuhaldur saab hallata (st lisada, muuta, kustutada) uudiseid ja sündmusi ning muuta sisulehti (edaspidi kasutatud sõna Artikkel, mis tähistab sisulehe tüüpi).

1. Vali menüüribalt Halda (Manage) > Sisu.

2. Vali Lisa sisu (Add content).

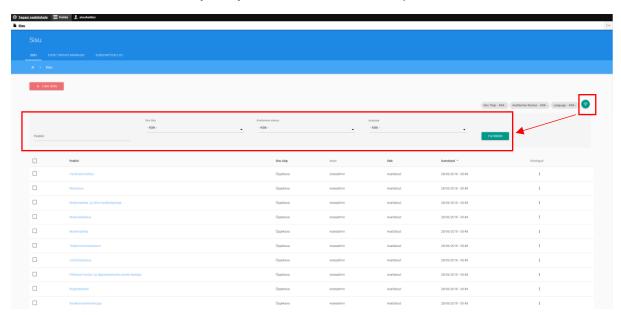

3. Vali nimekirjast soovitud sisutüüp, mida soovid lisada.

1.2 Varem sisestatud sisu otsimine ja sorteerimine

1. Vali menüüribalt **Sisu** ja seejärel **roheline filtri ikoon** paremalt servast.

Sisu saab otsida ja sorteerida kasutades üksikut sorteerimisvälja või neid omavahel kombineerides.

Näide 1

Saab sisestada ainult keele "English" ja otsida sisu, mis on sisestatud inglise keeles.

Näide 2

Saab kombineerida näiteks pealkirja, sisu tüüpi ja keelt. Samuti saab kasutada kõiki nelja sorteerimise sisendit korraga.

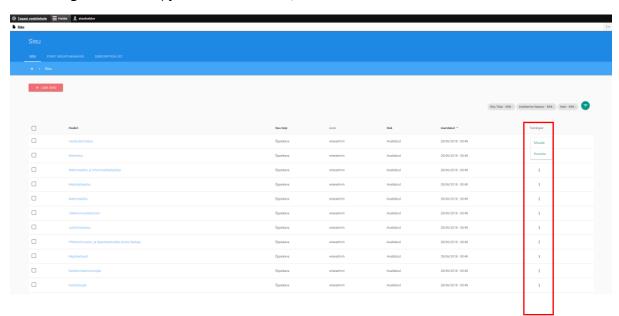
Et aktiveerida sorteerimist on vaja vajutada peale valikute tegemist "Filtreeri" nuppu, mis asub kohe sorteerimis väljade all.

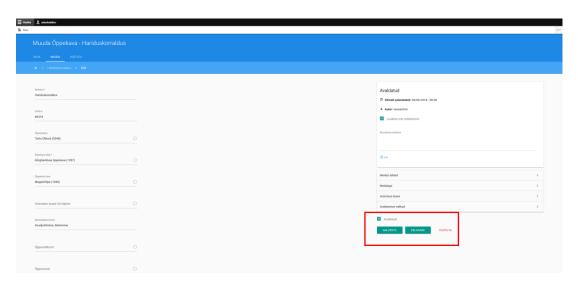
Et tühistada määratud selekteerimise valikuid, tuleb vajutada "Tühista" nuppu, mis ilmub pärast esimese valiku tegemist ja aktiviseerimist "Filtreeri" nupu kaudu ning uuesti rohelisel filtri ikoonil klõpsates).

- **Pealkiri**: saab sorteerida sisu pealkirja, nii inglise, kui ka eesti keele järgi, nt sisestades "Haridusfestival 2019".
- Sisu tüüp: lubab sorteerida sisu tüübi järgi, näiteks kuvada ainult ürituste nimekirja.
- Avaldamise staatus: saab sorteerida avaldamata ja avaldatud sisu kaupa.
- **Keel:** saab sorteerida sisu eesti ja inglise keele järgi

1.3 Varem sisestatud sisu muutmine ja kustutamine

1. Vali paremalt toimingute tulbast kolme puntki alt **Muuda** või **Kustuta** (kuvatud kui on õigus kustutada) ja selle sisu kõrvalt, mida soovid muuta või kustutada.

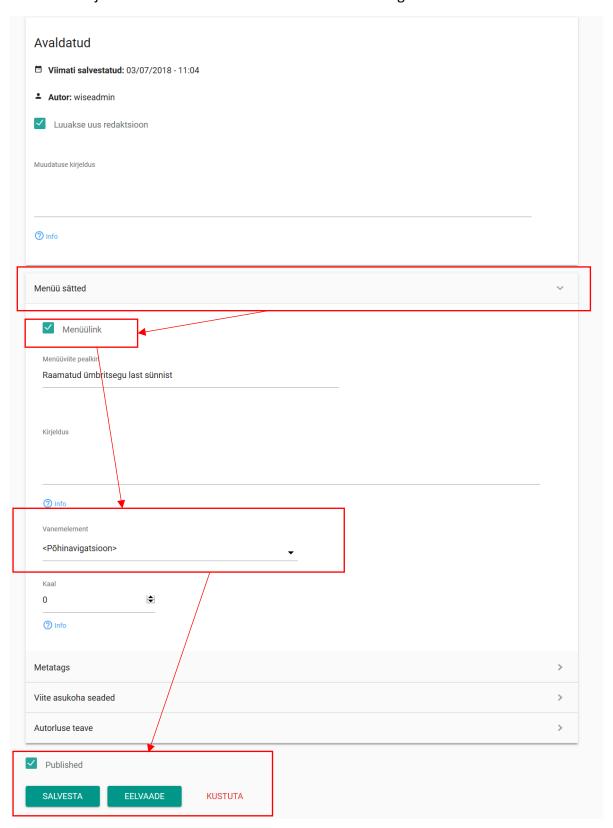

- Avaldatud: linnukese tegemise ja ära võtmisega saab muuta avaldamise staatust
- Salvesta: sisu salvestamine
- **Eelvaade:** muudatustega eelvaade
- **Kustuta:** kogu sisu kustutamine. NB! Kustutab mitte ainult viimati lisatud muudatuse.

Kui te ei soovi tehtud muudatusi ei salvestada, eelvaadata ega kustutada, siis navigeerige brauseris tagasi vajutades "tagasi" noolenuppu või vajutage sisuhalduse paneelil "Sisu" või mingit muud sisuhalduskeskkonna sisu osa.

1.4 Artikli nähtavaks tegemine veebilehel

NB! Uudised ja sündmused lähevad automaatselt enda kategooriasse.

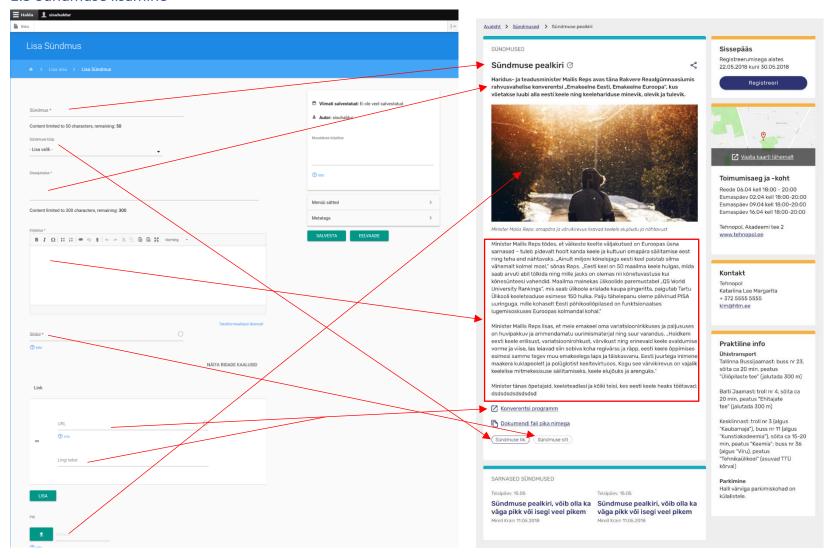

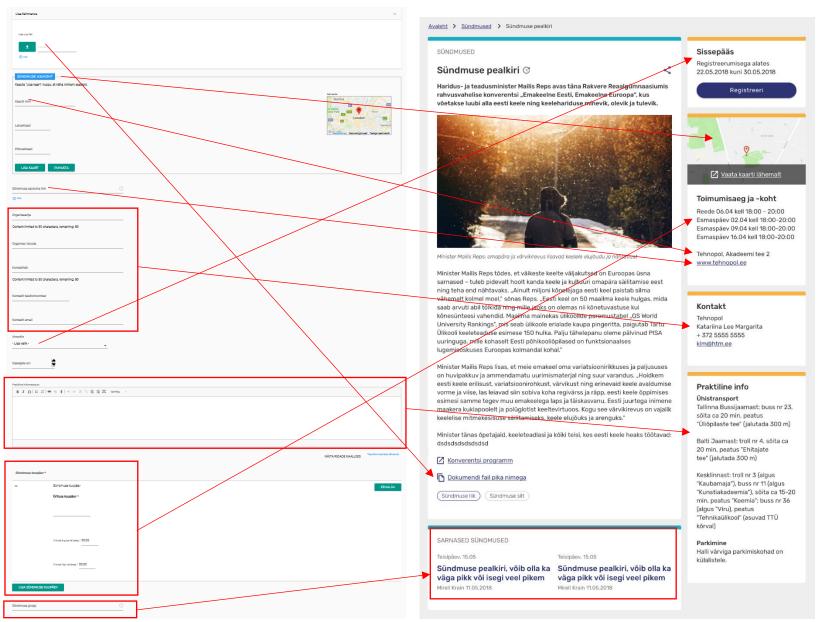
- Ava paremal kuvatud menüüst akordion "Menüü sätted".
- Tee linnuke kasti "Menüülink". Seejärel avanevad lisaväljad.
- Vali "Vanemelement" väljalt menüütase, kus artiklit veebilehe navigatsioonis kuvatakse.
- Kontrolli, kas "Avaldatud/Published" kastis on linnuke.
- Vajuta nuppu "Salvesta".

Juhul, kui "Menüülink" kastis puudub linnuke aga "Avaldatud/Published" kastis on linnuke, siis on sisu küll avalik (nt leitav otsingumootoritega ja olemas on URL) aga seda ei kuvata veebilehe menüüs.

Kui "Menüülink" kastis on linnuke aga "Avaldatud/Published" kastis see puudub, siis ei kuvata sisu ei veebilehel ega ka otsingumootorites ning URL on tühi.

1.5 Sündmuse lisamine

- Sündmus: sündmuse pealkiri (kuni 100 tähemärki). Kohustuslik.
- **Sündmuse tüüp**: kuvatakse sildina sisu all. **Kohustuslik**.
- **Sissejuhatus**: peale ürituse pealkirja kuvatav lõik (kuni 300 tähemärki).
- **Kirjeldus**: peatekst, kus on sündmuse sisu. Pikkusel piiranguid ei ole. **Kohustuslik**.
- **Sildid:** vastavalt siltide nimistule lisatavad konkreetset sündmust kirjeldavad sildid, mille abil saab kasutaja sündmust otsida ja filtreerida. Saab lisada kuni neli silti ja tuleb eraldada komaga.
- Link: soovi korral saab lisada ühe või mitu linki ("Lisa" nupust). NB! Peab ette lisama: http://
  - Lingi tekst: kohustuslik
- **Pilt**: sündmuse pilt (peale lisamist saab lisada "alternatiivse teksti" ja "Pealkirja", millest viimane kuvatakse pildi all ja esimene otsingumootoritele). Failiformaat: JPG,PNG,GIF; maksimaalne suurus 2MB; minimaalsed mõõdud 1208 x 680px.

Valikud, mis ilmuvad peale pildi üleslaadimist:

Alternatiivne tekst: kohustuslik

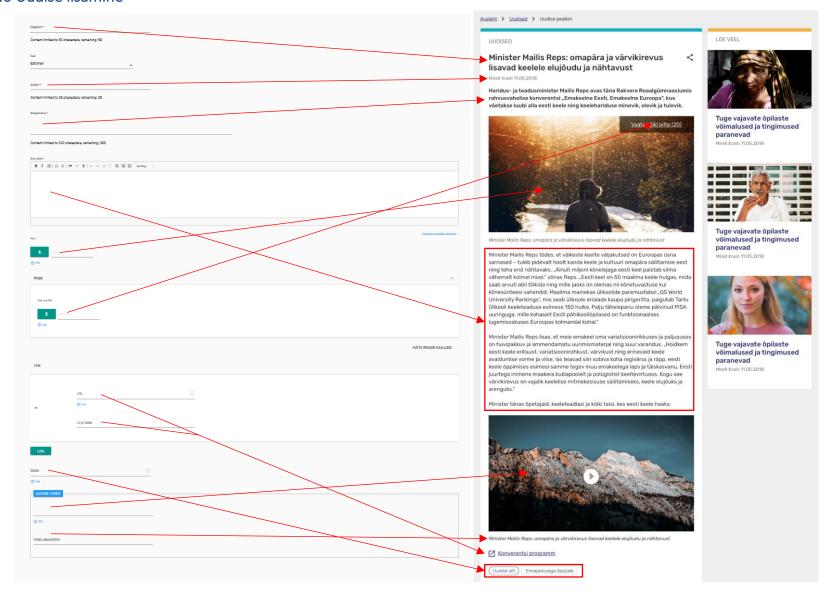
Pealkiri: kohustuslik

- Lisa failimanus: soovi korral saab lisada "PDF" formaadis faile.
  - o Faili kirjeldus: kohustuslik
- Sündmuse asukoht kaart: vajutada "Lisa Kaart" nuppu (kui ei tea laius- ja pikkuskraade), kus saab aadressi järgi asukohta otsida
- Sündmuse asukoha link: kui on olemas, siis saab soovi korral lisada (nt http://www.oxforell.ee). NB! Peab ette lisama: http://www.oxforell.ee). NB! Peab ette lisama: http://www.oxforell.ee).
- **Organiseerija andmed**: soovi korral saab lisada.
- **Sissepääs**: kui valida nt "registreerimisega", siis avanevad ka väljad, kus registreerimise lõpu- ja algusajad saab sisestada, mis on kohustuslikud.

- Osalejate arv: numbriline sisestatav väärtus.
- **Praktiline informatsioon**: soovi korral saab lisada.
- Sündmuse põhikuupäev: tegemist on kuupäevaga, mis kuvatakse esimesena kasutajaliideses. Kohustuslik.
  - o Alguse kellaaeg. Kohustuslik
  - o Lõpu kellaaeg. Kohustuslik
- Sündmuse lõpu põhikuupäev: MITTE TÄITA see väärtus on ainult JUHANi sündmustel
- Lisa sündmuse lisakuupäev: kui sündmusel on rohkem kui üks toimumiskuupäev, siis saab lisada selle nupu alt soovitud hulga
  - o Alguse kellaaeg. Kohustuslik
  - o Lõpu kellaaeg. Kohustuslik
- **Sündmuse grupp**: taksonoomiast tulev (soovitusfunktsioonina) väärtus, mida saab lisada ja hallata sisuhalduses: Halda > Struktuur > Klassifikatsioon > Event Group- toimingud tulbas kolme punkti alt valik "Lisa terme" või "Terminite nimekiri" ja sealt lisada

Videoopetus: https://gyazo.com/e53afa79c388ad3e0d8caf66052452bd

1.6 Uudise lisamine

- Pealkiri: uudise pealkiri (kuni 100 tähemärki). Kohustuslik
- Autor: uudise autor. Kohustuslik
- Sissejuhatus: rasvaselt kuvatav tekst enne pilti (kuni 300 tähemärki). Kohustuslik
- Sisu tekst: uudise tekst, pikkusel piiranguid ei ole. Kohustuslik
- **Pilt**: peapilt, mida kuvatakse artikli lisamisel esimesena ja suurelt (peale lisamist saab lisada "alternatiivse teksti" ja "Pealkirja", millest viimane kuvatakse pildi all ja esimene otsingumootoritele. Failiformaat: JPG,PNG,GIF; maksimaalne suurus 2MB; minimaalsed mõõdud 1208 x 680px.

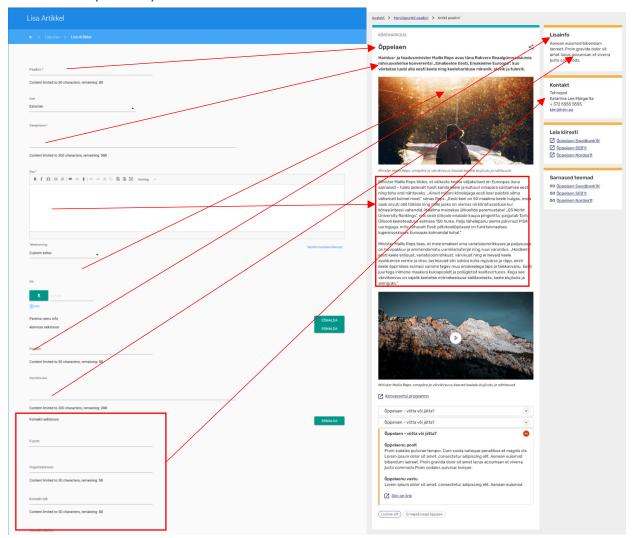
Valikud, mis ilmuvad peale pildi üleslaadimist:

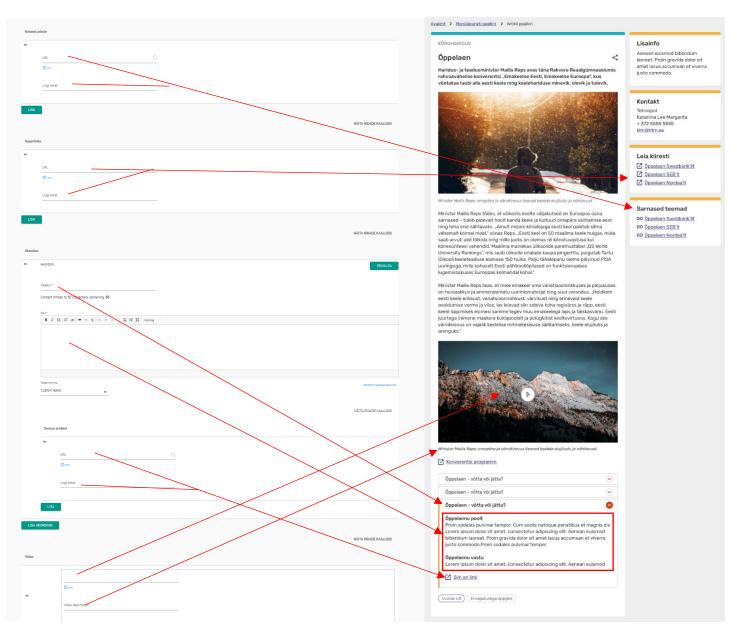
- Alternatiivne tekst: kohustuslik
- o Pealkiri: kohustuslik
- NB! Valik ei ole veel kasutajaliideses olemas: Pildid: galerii pildid kuni 3 tk.
   Failiformaat: JPG,PNG,GIF; maksimaalne suurus 2MB; minimaalsed mõõdud 1208 x 680px

Valikud, mis ilmuvad peale pildi üleslaadimist:

- Alternatiivne tekst: kohustuslik
- o Pealkiri: kohustuslik
- Link: link + kirjeldus. Kuvatakse videoakna all. NB! Peab ette lisama: http://
- Sildid: vastavalt siltide nimistule lisatavad konkreetset uudist kirjeldavad sildid, mille abil saab kasutaja uudist otsida ja filtreerida. Saab lisada kuni neli tükki ja tuleb eraldada komaga.
- **Uudise video:** link ja kirjeldus.

1.7 Sisulehe (Artikkel) muutmine

- Pealkiri: Artikli pealkiri (kuni 50 tähemärki). Kohustuslik
- Sissejuhatus: rasvaselt kuvatav tekst enne pilti (kuni 300 tähemärki). Kohustuslik
- **Sisu**: artikli tekst, pikkusel piiranguid ei ole.
- Pilt: artikli pilt (peale lisamist saab lisada "alternatiivse teksti" ja "Pealkirja", millest viimane kuvatakse pildi all ja esimene otsingumootoritele. Failiformaat: JPG,PNG,GIF; maksimaalne suurus 2MB; minimaalsed mõõdud 1208 x 680px).

Valikud, mis ilmuvad peale pildi üleslaadimist:

- o Alternatiivne tekst: kohustuslik
- o Pealkiri: kohustuslik
- **Parem veerg**: vabatahtlik väli, mille mitte sisestamisel jääb parem veerg lihtsalt tühjaks (valikud avanevad "Lisa parema veeru info" nupu alt).
  - o Pealkiri: kohustuslik
  - o Parema veeru lisainfo plokk: kohustuslik
  - Kontakti sektsioon: vabatahtlik

- Seotud artikkel

- URL: kohustuslik
- Lingi tekst: kohustuslik

Lingid

- o URL: kohustuslik
- o Lingi tekst: kohustuslik
- Akordion: vabatahtlik väli, mille mitte sisestamisel akordionit sisu alla ei ilmu.
  - o Pealkiri: kohustuslik
  - o Sisu: kohustuslik

Seotud arikkel

- URL: kohustuslik
- Lingi tekst: kohustuslik

Video

- URL: kohustuslik
- Video kirjeldus: kohustuslik

2. OSKA sisutüübid

OSKA sisutüüpideks on

OSKA valdkond (FieldPage)

Loodav sisuleht on kasutajale menüüst leitav valdkondade nimekirja vaatest

- OSKA valdkondade võrdlus (FiledComparisonPage)
- OSKA ametiala (MainProfessionPage)

Loodav sisuleht on kasutajale menüüst leitav ametialade nimekirja vaatest

OSKA tööjõuprognoos (SurveyPage)

Tegemist on nö universaalne sisutüübiga

OSKA tulemused (ResultPage)

Selle sisutüübi eesmärk on eelkõige kuvada tabelit – vt ptk 2.2 Tabeli import sisutüübile Tulemused.

2.1 Infograafika loomiseks andmete import

Andmed imporditakse süsteemi CSV failist.

NB! Faili laadimisel uuesti, vanad imporditud andmed kustutakse ja süsteemi sisestatakse kogu uus CSV sisu. Seega veenduge, et varem loodud graafikute jaoks on failis väärtused olemas!

Faili päiserida peab olema järgnev:

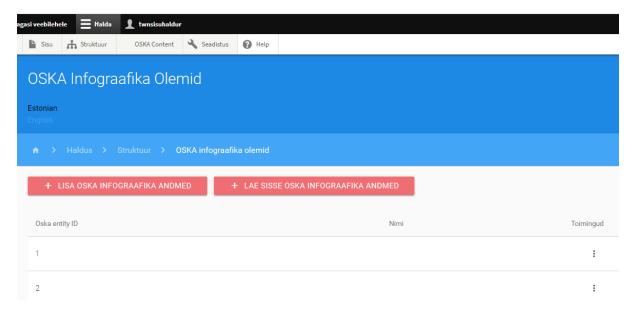
naitaja; valdkond; alavaldkond; ametiala; periood; silt; vaartus

Eraldajaks peab olema semikoolon. CSV faili sobivust saab kontrollida, kui muuta fail tekstifailiks:

```
testandmed-graafika-9.txt - Notepad
File Edit Format View Help
naitaja;valdkond;alavaldkond;ametiala;periood;silt;vaartus
Eksportkäibe osakaal käibest;Ettevõtlus;Ettevõtlus;;2005/07;;0,265748407
Eksportkäibe osakaal käibest; Ettevõtlus; Ettevõtlus; ; 2006/08; ; 0,271905179
Eksportkäibe osakaal käibest; Ettevõtlus; Ettevõtlus; 2007/09; 0, 280943504
Eksportkäibe osakaal käibest; Ettevõtlus; Ettevõtlus; ; 2008/10; ; 0,304223045
Eksportkäibe osakaal käibest; Ettevõtlus; Ettevõtlus; ; 2009/11; ; 0,33476127
Eksportkäibe osakaal käibest; Ettevõtlus; Ettevõtlus; ; 2010/12; ; 0,347836924
Eksportkäibe osakaal käibest; Ettevõtlus; Ettevõtlus; ; 2011/13; ; 0,346800431
Eksportkäibe osakaal käibest; Ettevõtlus; Ettevõtlus; 2012/14; 0,339274362
Eksportkäibe osakaal käibest; Ettevõtlus; Ettevõtlus; 2013/15; 0,330988907
Tööviljakus hõivatu kohta; Ettevõtlus; Ettevõtlus; ; 2005/07; ; 17,20070664
Tööviljakus hõivatu kohta; Ettevõtlus; Ettevõtlus; ; 2006/08; ; 18,46714531
Tööviljakus hõivatu kohta; Ettevõtlus; Ettevõtlus; ; 2007/09; ; 18,51084503
Tööviljakus hõivatu kohta; Ettevõtlus; Ettevõtlus; ; 2008/10; ; 18,53833807
Tööviljakus hõivatu kohta; Ettevõtlus; Ettevõtlus; ; 2009/11; ; 19,90866021
Tööviljakus hõivatu kohta;Ettevõtlus;Ettevõtlus;;2010/12;;21,9790283
Tööviljakus hõivatu kohta; Ettevõtlus; Ettevõtlus; ; 2011/13; ; 23,53081094
Tööviljakus hõivatu kohta; Ettevõtlus; Ettevõtlus; ; 2012/14; ; 24,37956929
Tööviljakus hõivatu kohta; Ettevõtlus; Ettevõtlus; ; 2013/15; ; 24,95224505
Ettevõtete arv; Ettevõtlus; Ettevõtlus; ; 2016; ; 71282
Ettevõtete arv; Ettevõtlus; Ettevõtlus; ; 2015; ; 71282
Ettevõtete arv; Ettevõtlus; Ettevõtlus; ; 2014; ; 66572
Ettevõtete arv; Ettevõtlus; Ettevõtlus; ; 2016; ; 3776
Ettevõtete arv; Ettevõtlus; Ettevõtlus; ; 2015; ; 3776
```

Faili importimine

Struktuur → OSKA infograafika olemid

Meelespea!

- Kui failis on topelt read samade andmetega, siis süsteem summeerib need read.
- Väärtuse real peavad olema ainult numbrid.

2.2 Tabeli import sisutüübile Tulemused

Andmed imporditakse süsteemi CSV failist.

NB! Faili laadimisel uuesti, vanad imporditud andmed kustutakse ja siisteemi sisestatakse kogu uus CSV sisu.

Faili päiserida peab olema järgnev:

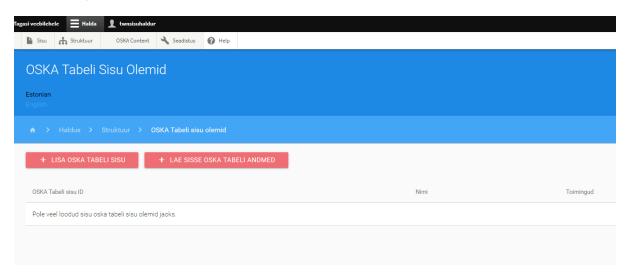
valdkond;ettepanek;peavastutaja;staatus;kommentaar

Eraldajaks peab olema semikoolon. CSV faili sobivust saab kontrollida, kui muuta fail tekstifailiks.

Väga oluline!

Enne andmete importimist tuleb veenduda, et kõik valdkonnad on sisulehtedena (sisulehe pealkiri) süsteemis loodud. See on vajalik seoste loomiseks.

Struktuur → OSKA tabeli olemid

Tabelis on tähearvu piirangud ja andmed salvestatakse ning kuvatakse välja kujul:

- Valdkond (100 tähemärki)
- Ettepanek (500 tähemärki)
- Peavastutaja (100 tähemärki)
- Staatus (50 tähemärki)
- Kommentaar (500 tähemärki)

2.3 Ametiala paremas veerus näitajate import

Andmed imporditakse süsteemi CSV failist.

NB! Faili laadimisel uuesti, vanad imporditud andmed kustutakse ja süsteemi sisestatakse kogu uus CSV sisu.

Faili päiserida peab olema järgnev:

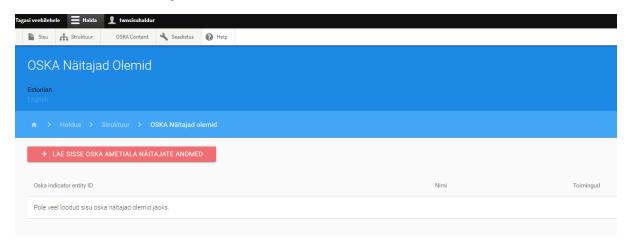
id;naitaja;ametiala;vaartus;ikoon

Eraldajaks peab olema semikoolon. CSV faili sobivust saab kontrollida, kui muuta fail tekstifailiks.

Meelespea!

- Kui reas on täidetud üks veerg, siis on ka teised veerud kohustuslikud
- Näitaja peab olema sõne
- Ametiala peab olema sisulehena sisestatud
- Väärtus, id ja ikoon peavad olema numbrid

Struktuur → OSKA näitaja olemid

2.4 Ametiala paremas veerus Filling bar import

Ametiala sisutüübi paremas veerus kuvatakse blokki "Konkurents tööturul", mille andmeid uuendab sisuhaldur CSV-st.

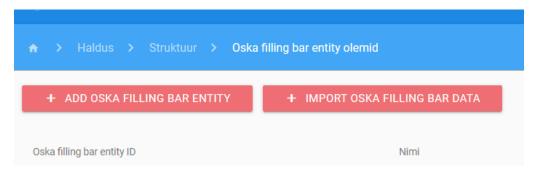
Andmed imporditakse süsteemi CSV failist.

NB! Faili laadimisel uuesti, vanad imporditud andmed kustutakse ja süsteemi sisestatakse kogu uus CSV sisu.

Faili päiserida peab olema järgnev:

ametiala; vaartus

Teises veerus peab olema väärtus, milleks on number vahemikus 1–5 (1 ja 5 sealhulgas).

2.5 Dünaamilise infograafika loomine

Dünaamilist infograafikat saab lisada järgmistele sisutüüpidele:

- OSKA valdkond (FieldPage)
- OSKA valdkondade võrdlus (FieldComparisonPage)
- OSKA ametiala (MainProffessionPage)
- OSKA tööjõuprognoos (ServeyPage)
- OSKA tulemused (ResultPage)

Sisulehtede loomise juhised on kirjeldatud selle dokumendi alapeatükkides.

Igal nimetatud sisulehel on sektsioon **Dünaamiline infograafika** (*Dynamic graph*), kus saab lisada n arv graafikut (**Lisa** nupp).

Graafiku lisamine koosneb järgmistest väljadest:

1. Graafiku tüüp

Valikus on:

- *line* (joondiagramm)
- clustered column (kasterdatud üksteise kõrval)
- stacked column
- stacked column 100%
- clustered bar (virnastatud üksteise peal)
- stacked bar
- stacked bar 100%

2. Graafiku nimi

Graafiku pealkiri on kohustuslik vabatekstiväli, mida kuvatakse filtrite järel graafiku kohal. Pealkiri ei tohiks olla liiga pikk, sest teksti kuvatakse nö graafiku küljes (ei joondata vasakule nagu muu sisulehe tekstiga).

3. Näitaja (OSKA indicator)

Näitaja valikud tulenevad CSV-st ja see tuleb alati valida.

Kui näitajaid on valitud üks, siis näitajat filtris välja ei kuvata. Sellisel juhul on oluline, et näiteks pealkiri ütleks, mille andmeid graafikul kuvatakse.

4. Graafiku x-telg

Graafiku x-telg on column graafikute puhul all ja bar/ line puhul vasakul.

Valikus on valdkond, alavaldkond, ametiala, periood, silt. Vähemalt üks valik peab olema tehtud.

Allpool (Dünaamiliste graafikute näidised) on esitatud näited, kus x-teljel on periood (näide nr 1), ametiala (näide nr 4) ja silt (näide nr 6).

5. Grupeering

Grupeeringu väli on väga oluline, sest see määrab, millised andmed klasterdatakse, virnastatakse või mille kohta jooned kuvatakse.

Samuti määrab grupeering andmete summeerimise CSV-st.

Summeerimise reeglid on järgmised:

CSV rea väärtus kehtib kõige väiksema üksuse kohta, st et:

- kui reas on täidetud valdkond, alavaldkond, ametiala, siis väärtus kehtib ametiala kohta
- kui reas on täidetud valdkond, alavaldkond, siis väärtus kehtib alavaldkonna kohta
- kui reas on täidetud valdkond, siis väärtus kehtib valdkonna kohta. Ja valdkonna väärtuse kuvamisel ei summeerita alavaldkondade ja ametialade väärtusi, mis on selle valdkonnaga seotud.

Summeerimisel kontrollitakse lisaks grupeeringule ka x-teljel valdkonna/alavaldkonna andmeid ja lähtutakse eelnevalt kirjeldatust.

Grupeerimise näiteid vaata allpool dünaamiliste graafikute näidistelt.

6. Valdkond

Valdkonna andmed on CSV-st. Juhul kui soovid esitada infot valdkonna või mitme kohta, siis märgi soovitud valdkonnad.

- Samas kui soovid esitada infot näiteks alavaldkonna kohta, siis jäta valdkond määramata.
- Kui valid ühe valdkonna, siis seda filtris ei kuvata. Veendu, et sisulehe muu tekstiosa või graafiku pealkiri selgitab, mis andmetega on tegemist.
- Kui valid mitu valdkonda, siis saab kasutaja neid filtrist eemaldada/ tagasi lisada.
- Kui valid mitu valdkonda ja mitu näitajat, siis näitajaid saab korraga kuvada ainult ühe. Samas ühe valdkonna kohta saab kasutaja valida filtrist korraga mitut näitajat, kuid selleks peab grupeeringuks olema valitud näitaja.

7. Alavaldkond

Alavaldkonna andmed on CSV-st. Juhul kui soovid esitada infot alavaldkonna või mitme kohta, siis märgi soovitud alavaldkonnad. Muus osas on reeglid samad, mis valdkonna väljal.

8. Ametiala

Ametiala andmed on CSV-st. Juhul kui soovid esitada infot ametiala või mitme kohta, siis märgi soovitud ametialad. Muus osas on reeglid samad, mis valdkonna väljal.

Allpool on näide graafikust (nr 6), kus x-teljel on ametialad ja grupeering sildi alusel.

9. Periood

Perioodi andmed on CSV-st. Üldjuhul kuvatakse perioodi x-teljel. Samas võib luua ka graafiku, kus x-teljel on näiteks valdkonnad ja grupeering on tehtud perioodi alusel.

10. Silt

Sildi andmed on CSV-st (näitaja peab olema valitud). Allpool on näiteid (nr 4, 5 ja 6) sildi kasutamisest graafikutel.

11. Minimum Y ja Secondary Minimum Y

Need väljad on sisuhalduses loodud Y-telje miinimumi määramiseks, kuid nende rakendamine kasutajaliideses vajab *Angular Google Chart* uuendust. Hetkel määratud väärtusi graafikutel ei ole võimalik arvestada.

12. Graafiku ühik (Y unit)

Vaikimisi on graafikute ühikuks **summa**, st et ühikut ei kuvata. Selline variant võimaldab erineva ühikuga näitajaid ühele graafikule lisada. Sellisel juhul tuleks kasutajale tekstiosas ühikute kohta informatsiooni anda.

Kui ühikuks määrata **euro**, siis kuvatakse euro märki graafiku y teljel.

Kui ühikuks määrata **% (protsent)**, siis kuvatakse % märki graafiku y teljel. NB! CSV-sse lisada andmed soovitavalt täisarvudega, nt 10 (ehk 10%) 40 (ehk 40%). Kui ühikuks on määratud % siis *Google Chart* muudab eelneva näite väärtused graafikul kujule 0,1 ja 0,4 ning Y-teljel kuvatakse korrektseid numbreid koos % märgiga. Oluline on jälgida, et % ühikut ei määrataks väärtustele mis ületavad 100.

13. Teise graafiku tüüp

See väli on vajalik *combo*-graafiku loomiseks. *Combo*-graafikut ei saa valida, kui esimene graafikutüüp on *line*.

Kuigi süsteem lubab, siis *combo*-graafik eeldab, et esimene tüüp on *column*. Kui sisuhaldusest valida esmaseks graafikuks *bar* tüüpi graafik, siis kuvatakse välja ikkagi *column*.

NB! Selleks, et combo näitajat kuvada, peab grupeering olema valitud näitaja järgi.

14. Teise graafiku näitaja

Näitaja valikud tulenevad CSV-st. Neid näitajaid kuvatakse joondiagrammina (*line*). Saab valida mitu näitajat, kuid siin olulised järgmised aspektid:

- grupeering peab olema valitud näitaja järgi;
- näitaja peab olema unikaalne (et vältida mitte-soovitud ridade summeerimist);
- kui soovid ühe valdkonna graafikul kuvada valdkondade ülest näitajat, siis tuleb andmed CSV-s siduda selle valdkonnaga. Näide:

		T				
naitaja	valdkond	alavaldkond	ametiala	periood	silt	vaartus
Teine näitaja	Rõiva-, tekstiili- ja nahatööstus			2015		3000
Teine näitaja	Rõiva-, tekstiili- ja nahatööstus			2016		2500
Teine näitaja	Rõiva-, tekstiili- ja nahatööstus			2017		3540
Teine näitaja	Rõiva-, teksti	2018		2105		
Ettevõtlus kokku	Rõiva-, teksti	2015		23410		
Ettevõtlus kokku	Rõiva-, teksti	ili- ja nahatööstus		2016		5689
Ettevõtlus kokku	Rõiva-, teksti	ili- ja nahatööstus		2017		2567
Ettevõtlus kokku	Rõiva-, teksti	ili- ja nahatööstus		2018		8653
Eksport näitaja	Rõiva-, teksti	ili- ja nahatööstus		2015		11600
Eksport näitaja	Rõiva-, teksti	ili- ja nahatööstus		2016		10000
Eksport näitaja	Rõiva-, teksti	ili- ja nahatööstus		2017		22000
Eksport näitaja	Rõiva-, teksti	ili- ja nahatööstus		2018		9000
Käive näitaja	Rõiva-, teksti	ili- ja nahatööstus		2015		25600
Käive näitaja	Rõiva-, teksti	ili- ja nahatööstus		2016		20100
Käive näitaja	Rõiva-, teksti	ili- ja nahatööstus		2017		32000
Käive näitaja	Rõiva-, teksti	ili- ja nahatööstus		2018		30000

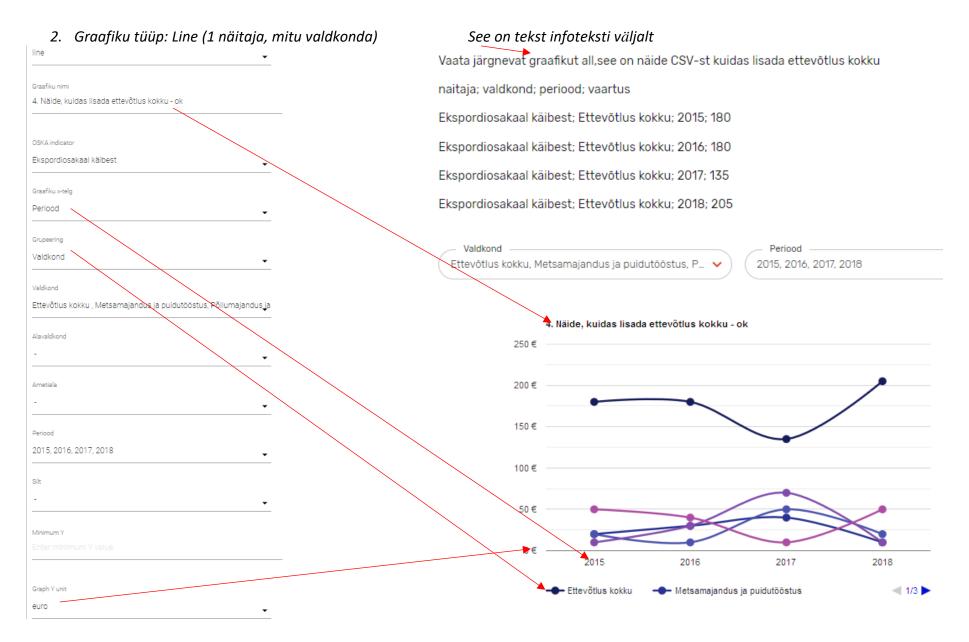
Vaata selle näite graafikut (allpool (nr 7).

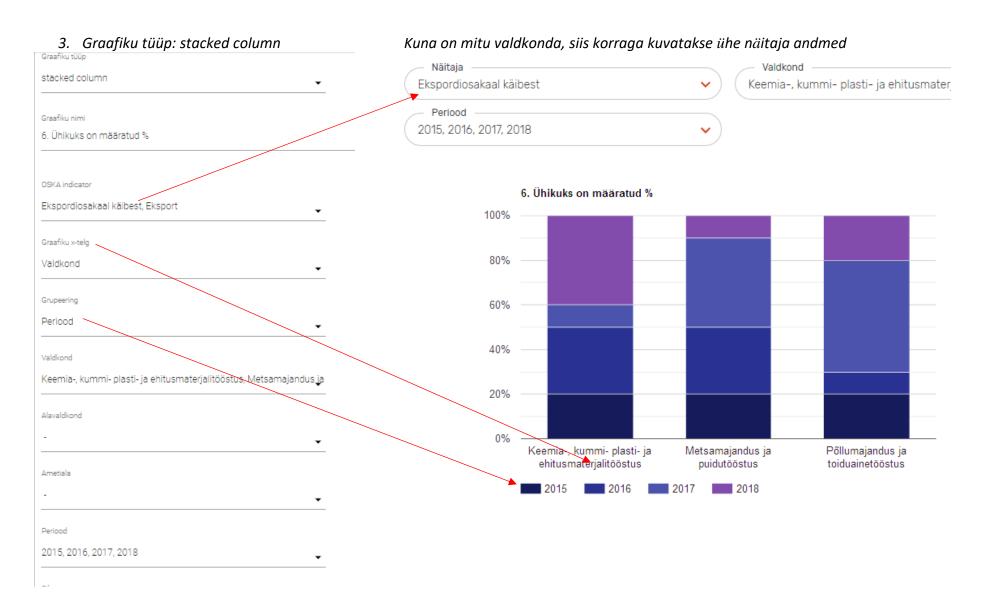
15. Tekstiväli (Graph info text)

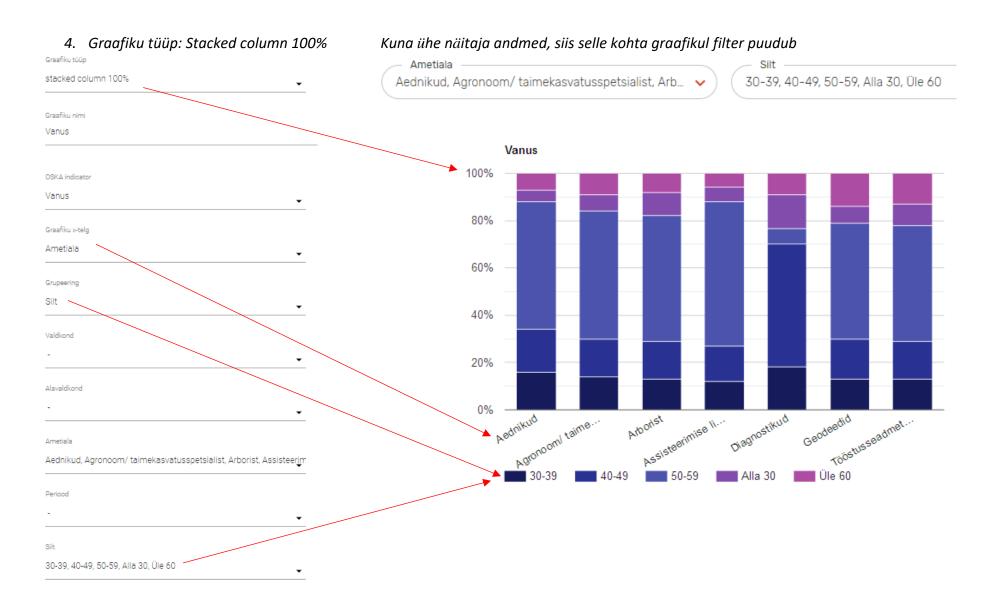
Tekstiväli on koos redaktoriga ja tähemärkidel on 1500 piirang. Lisatud teksti kuvatakse graafikule eelnevalt (filtrite ees).

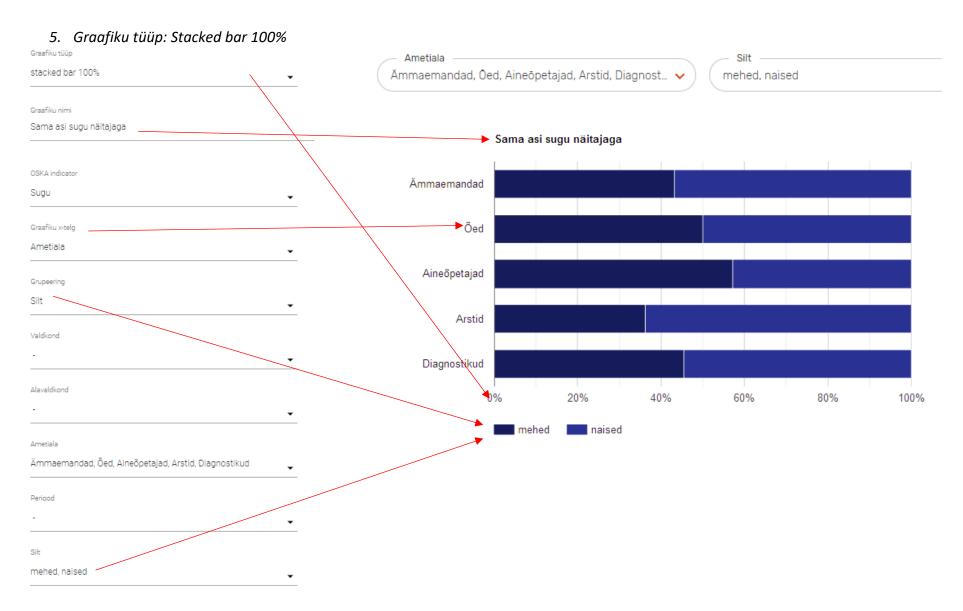
Dünaamiliste graafikute näidised

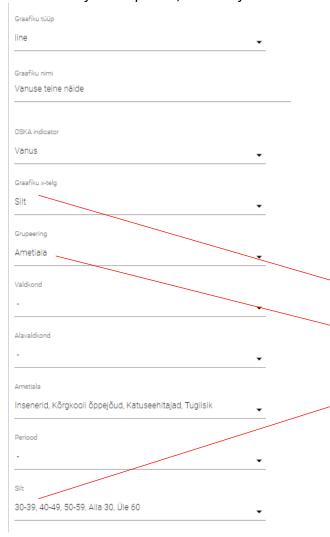

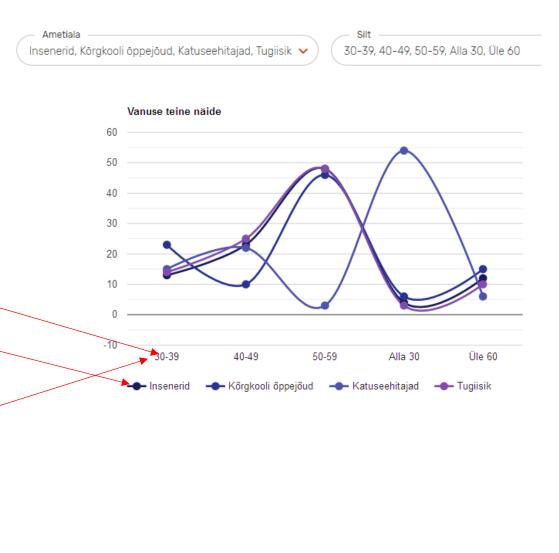

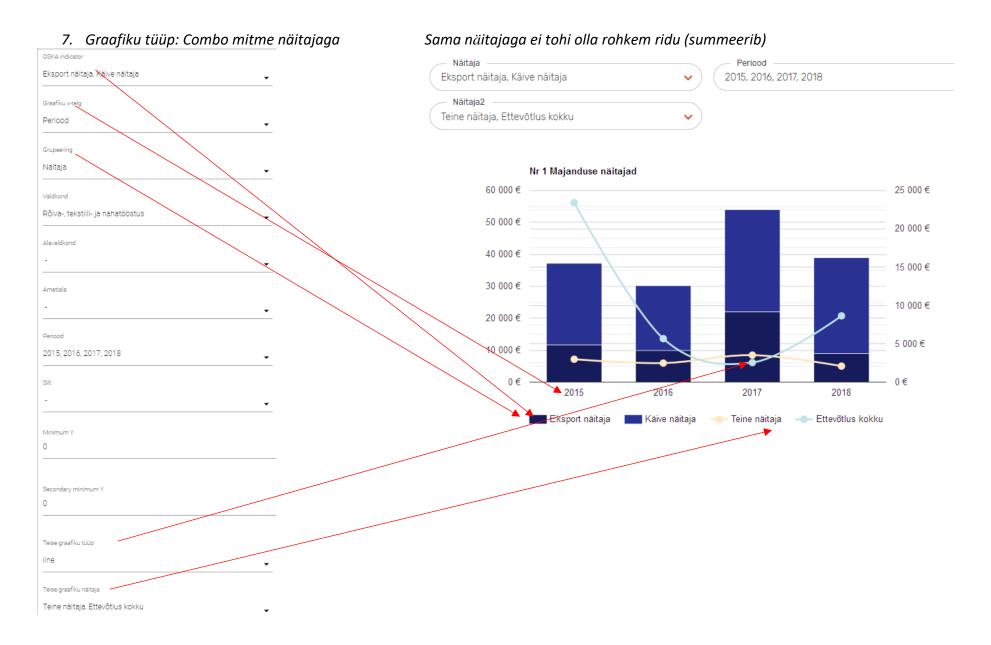

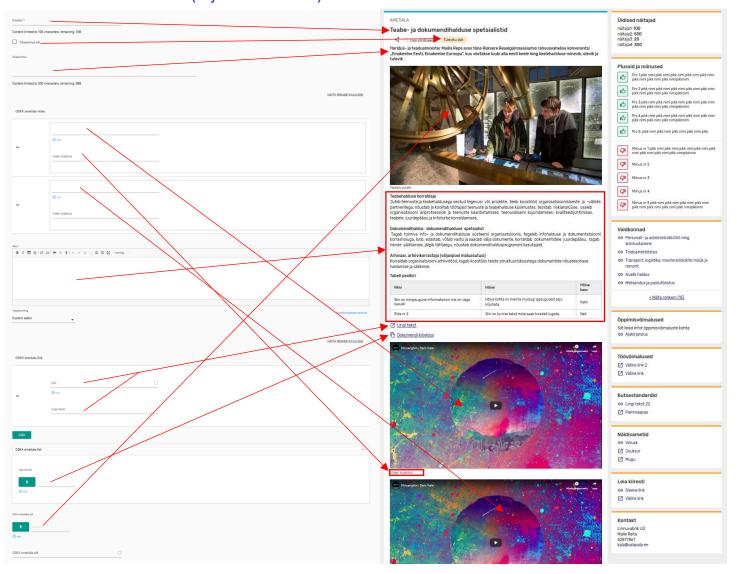
6. Graafiku tüüp: Line, kus x-teljel on sildid

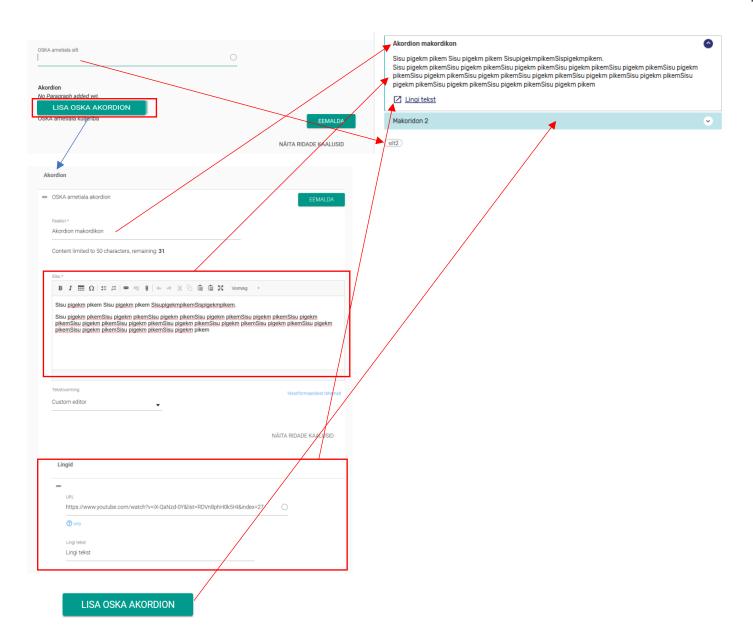

2.6 OSKA sisuleht Ametiala (vajab uuendamist)

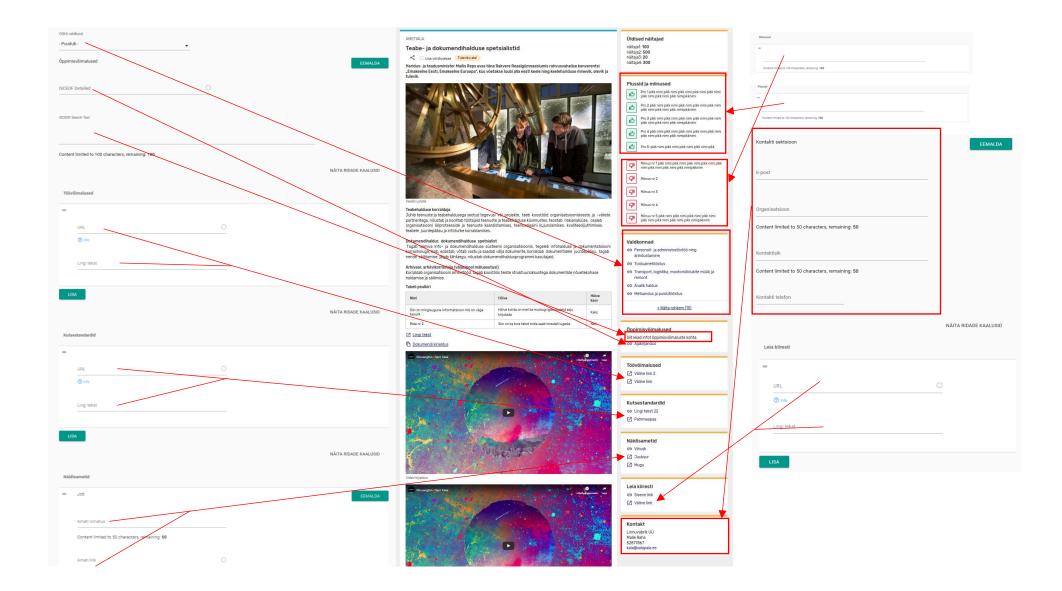

- Pealkiri: Ametiala pealkiri (kuni 100 tähemärki). Kohustuslik
- Fikseeritud silt: sisu haldamine taksonoomiate (klassifikaator) alt
- Sissejuhatav tekst: maksimaalne pikkus 300 tähemärki
- Video: kuni 2 tk, Youtube lingid.
  - o URL link: video lisamisel kohustuslik
  - Video nimi/kirjeldus: video lisamisel kohustuslik
- Sisu: kohustuslik
- Oska Ametiala lingid: piiramatu arv
  - URL link: väline link ehk peab algama "http://" või "https://". Lisamisel kohustuslik
  - Lingi nimi/tekst
- Oska Ametiala failid: piiramatu arv. Failiformaat: PDF
  - URL link: lisamisel kohustuslik
  - Lingi nimi/kirjeldus
- **Pilt:** üks pilt. Failiformaat: JPG,PNG,GIF; maksimaalne suurus 2MB; minimaalsed mõõdud 1208 x 680px.

Valikud, mis ilmuvad peale pildi üleslaadimist:

- Alternatiivne tekst: pildi lisamisel kohustuslik (tekst, mis ei ilmu kasutajaliideses aga on nähtav nt ekraanilugejatega)
- o Pealkiri: pildi lisamisel kohustuslik (tekst, mis ilmub foto all)
- **Sildid:** kuni 5tk. Sisestamisel eraldada komadega. Saab kasutada juba varem sisestatud silte (töötab nn "soovitusfunktsioon" või sisestada uusi.
- **Akordion:** piiramatu arv. Ilmuvad kasutajaliidesesse nn "akordioni puuna" (vt kuvatõmmist ülevalt), kus esimese sisu on avatud ja teiste oma suletud.
  - o Pealkiri: akordioni lisamisel kohustuslik. Kuni 50 tähemärki
  - Sisu: akordioni lisamisel kohustuslik
  - Lingid: piiramatu arv
    - URL link: lisamisel kohustuslik
    - Lingi tekst: lisamisel kohustuslik
- Infograafika: lisamine kirjeldatud peatükis Error! Reference source not found.

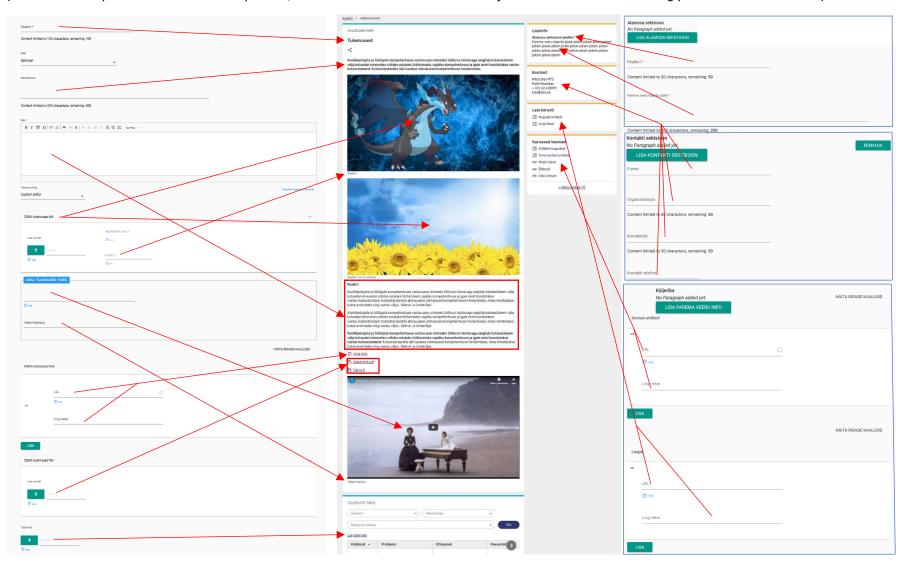
Parem veerg (terve veeru sisestamine vabatahtlik. Lisaks kui mingit osa ei täida, siis seda infokuubikut ei kuvata)

- Üldised näitajad: näitajate CSV'd importides seotakse näitajad ametialaga ära, sisuhaldur ei pea käsitsi siduma
- **Plussid ja miinused:** saab lisada kuni 5 plussi ja 5 miinust, ühe välja teksti sisestus kuni 100 tähemärki pikk
- Oska valdkond: saab lisada piiramatu arv OSKA valdkondi (avanevad rippmenüüst).
- Õppimisvõimalused
  - "ISCDEDF" siselink, mis viib erialade filtreeritud otsingusse (väli töötab nn "soovitusfunktsioonina" (autocomplete) - saab lisada ühe filtreerimiseks vajaliku parameetri, et kuvada lingi all filtreeritud eriala otsingut
  - o "ISCDEDF tekst": kirjeldab eelmise lingi sisu, kuni 100 tähemärki pikk
- **Töövõimalused:** piiramatu arv
  - URL link: väline link ehk peab algama "http://" või "https://". Lisamisel kohustuslik
  - o Lingi nimi/tekst, maksimaalne pikkus 50 tähemärki
- Kutsestandardid: piiramatu arv
  - URL link: väline link ehk peab algama "http://" või "https://". Lisamisel kohustuslik
  - Lingi nimi/tekst, maksimaalne pikkus 50 tähemärki
- Näidisametid: piiramatu arv. Välja saab täita nii nn "soovitusfunktsioonina"
   (autocomplete), mis tekitab sisemise lingi või kirjutada ise ametinimi, millel puudub link
  - Käsitsi välja täites, saab välja pikkuseks olla kuni 50 tähemärki
- Leia kiiresti: mõeldud koolide veebide lisamiseks. Piiramatu arv
  - URL link: väline link ehk peab algama "http://" või "https://". Lisamisel kohustuslik
  - Lingi nimi/tekst, maksimaalne pikkus 50 tähemärki
- Kontakt: saab lisada ainult ühe kontakti osa
  - o Kontakti nimi, maksimaalne pikkus 50 tähemärki

- Organisatsiooni nimi, maksimaalne pikkus 50 tähemärki
- o Kontakti telefon: telefoni formaadis
- o Kontakti e-posti aadress: e-kirja formaat

2.7 OSKA sisuleht Tulemused ja Tööjõuprognoos (vajavad uuendamist)

(viimane sisutüüp erineb esimesest selle poolest, et saab lisaks lisada ka akordionit ja ühe video asemel kaks ning puudub tulemuste tabel)

- Pealkiri: Ametiala pealkiri (kuni 100 tähemärki). Kohustuslik
- Sissejuhatav tekst: maksimaalne pikkus 300 tähemärki
- Video sisuleht "Tulemused": üks video, Youtube link
  - URL link: video lisamisel kohustuslik
  - Video nimi/kirjeldus: video lisamisel kohustuslik
- Video sisuleht "Tööjõuprognoos": kuni kaks videot, Youtube lingid
  - URL link: video lisamisel kohustuslik
  - o Video nimi/kirjeldus: video lisamisel kohustuslik
- Sisu: kohustuslik
- Oska tulemused lingid: piiramatu arv
  - URL link: väline link ehk peab algama "http://" või "https://". Lisamisel kohustuslik
  - Lingi nimi/tekst
- Oska tulemused failid: piiramatu arv. Failiformaat: PDF
  - URL link: lisamisel kohustuslik
  - Lingi nimi/kirjeldus
- **Pildid:** Kuni 2tk. Failiformaat: JPG,PNG,GIF; maksimaalne suurus 2MB; minimaalsed mõõdud 1208 x 680px.

Valikud, mis ilmuvad peale pildi üleslaadmist:

- Alternatiivne tekst: pildi lisamisel kohustuslik (tekst, mis ei ilmu kasutajaliideses aga on nähtav nt ekraanilugejatega)
- o Pealkiri: pildi lisamisel kohustuslik (tekst, mis ilmub foto all)
- **Tabeli fail:** Exceli formaadis, mida portaali külastaja saab tabeli päisest alla laadida ("Lae tabel alla")
- Infograafika: lisamine kirjeldatud peatükis Error! Reference source not found.
- **Tabel:** NB! Ainult Tulemused tüüpi sisulehel. Tabeli andmed tulevad CSV'd importides, sisuhaldur ei pea käsitsi siduma

Parem veerg

(terve veeru sisestamine vabatahtlik. Lisaks kui mingit osa ei täida, siis seda infokuubikut ei kuvata)

Alamosa sektsioon: ilmub juhul, kui vajutada sisuhalduses nuppu "Lisa alamosa sekstioon"

- o "Pealkiri" kuni 50 tähemärki pikk
- o "Parema veeru lisainfo plokk" kuni 200 tähemärki pikk
- **Kontakti sektsioon:** ilmub juhul, kui vajutada sisuhalduses nuppu "Lisa kontakti sekstioon". Saab lisada ainult ühe kontakti osa
  - o Kontakti nimi, maksimaalne pikkus 50 tähemärki
  - Organisatsiooni nimi, maksimaalne pikkus 50 tähemärki
  - o Kontakti telefon: telefoni formaadis
  - Kontakti e-posti aadress: e-kirja formaat
- Parema veeru informatsioon (Küljeriba): ilmub juhul, kui vajutada sisuhalduses nuppu "Lisa parem veeru info"
  - "Leia kiiresti" (Lingid):
    - URL link: väline link peab algama "http://" või "https://" või sisene link. Lisamisel kohustuslik
    - Lingi nimi/tekst, maksimaalne pikkus 50 tähemärki
  - "Sarnased teemad" (Seotud artiklid):
    - URL link: väline link peab algama "http://" või https:// või sisene link.
       Lisamisel kohustuslik
    - Lingi nimi/tekst, maksimaalne pikkus 50 tähemärki

Akordioni(te) lisamine NB! Ainult Tööjõuprognoosi tüüpi sisulehel

Akordion: piiramatu arv. Ilmuvad kasutajaliidesesse nn "akordioni puuna", kus esimese sisu on avatud ja teiste oma suletud.

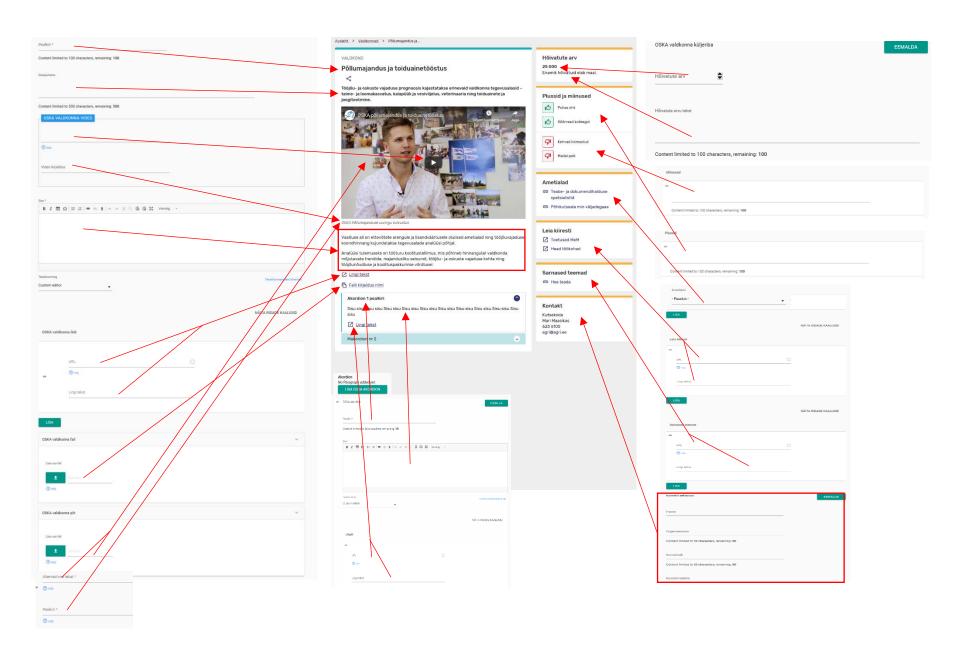
- o Pealkiri: akordioni lisamisel kohustuslik. Kuni 50 tähemärki
- o Sisu: akordioni lisamisel kohustuslik
- Lingid: piiramatu arv

Kasutusjuhend sisuhaldurile, versioon 6

URL link: lisamisel kohustuslik

■ Lingi tekst: lisamisel kohustuslik

2.8 OSKA sisuleht Valdkond (vajab uuendamist)

- Pealkiri: Valdkonna pealkiri (kuni 100 tähemärki). Kohustuslik
- Sissejuhatav tekst: maksimaalne pikkus 300 tähemärki
- **OSKA Valdkonna video**: üks video, Youtube link. Kuvatakse sissejuhatuse järel sisuteksti ees. Kui videot pole lisatud, kuvatakse detailvaates video asemel lisatud pilti.
  - URL link: video lisamisel kohustuslik
  - Video nimi/kirjeldus: video lisamisel kohustuslik
- **Sisu:** kohustuslik
- Oska Vadlkonna lingid: piiramatu arv
  - URL link: väline link ehk peab algama "http://" või "https://". Lisamisel kohustuslik
  - Lingi nimi/tekst
- Oska Vadlkonna failid: piiramatu arv. Failiformaat: PDF
  - URL link: lisamisel kohustuslik
  - Lingi nimi/kirjeldus
- OSKA Vadlkonna pilt: kuvatakse nimekirja vaates. Failiformaat: JPG,PNG,GIF; maksimaalne suurus 2MB; minimaalsed mõõdud 1208 x 680px. Kui videot pole lisatud, kuvatakse detailvaates video asemel lisatud pilti.

Valikud, mis ilmuvad peale pildi üleslaadmist:

- Alternatiivne tekst: pildi lisamisel kohustuslik (tekst, mis ei ilmu kasutajaliideses aga on nähtav nt ekraanilugejatega)
- o Pealkiri: pildi lisamisel kohustuslik (tekst, mis ilmub foto all)
- OSKA Akordion: piiramatu arv. Ilmuvad kasutajaliidesesse nn "akordioni puuna" (vt kuvatõmmist ülevalt), kus esimese sisu on avatud ja teiste oma suletud.
  - o Pealkiri: akordioni lisamisel kohustuslik. Kuni 50 tähemärki
  - Sisu: akordioni lisamisel kohustuslik
  - Lingid: piiramatu arv
    - URL link: lisamisel kohustuslik
    - Lingi tekst: lisamisel kohustuslik

Infograafika: lisamine kirjeldatud peatükis Error! Reference source not found.

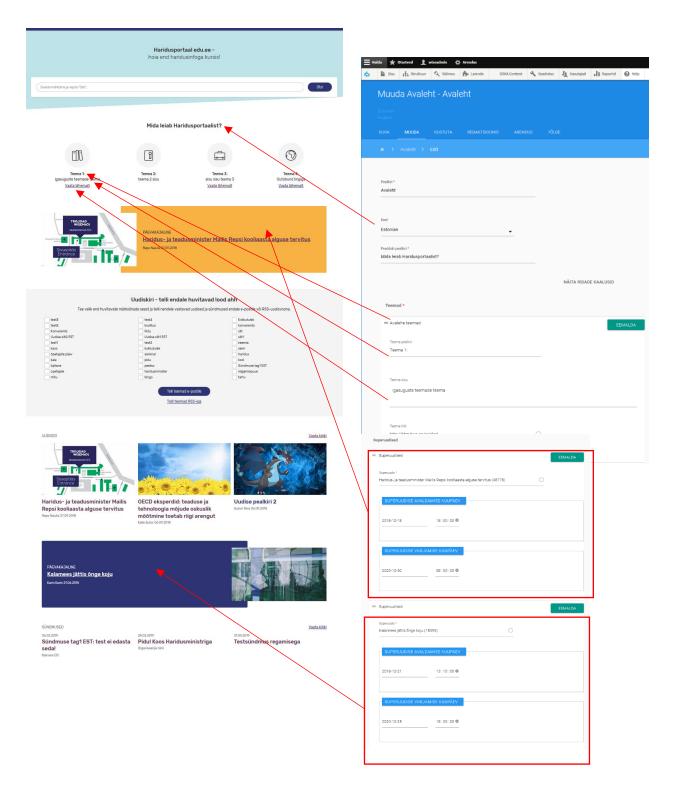
Parem veerg

(terve veeru sisestamine vabatahtlik. Lisaks kui mingit osa ei täida, siis seda infokuubikut ei kuvata)

- Hõivatute arv
  - o Hõivatute arv: kuni 7-kohaline number
  - Hõivatute arvu tekst-kommentaar, kuni 100 tähemärki pikk
- **Plussid ja miinused:** saab lisada kuni 5 plussi ja 5 miinust, ühe välja teksti sisestus kuni 100 tähemärki pikk
- Ametialad: saab lisada piiramatu arv (valik rippmenüüst)
- **Sarnased teemad:** piiramatu arv. Välja saab täita nii nn "soovitusfunktsioonina" (autocomplete), mis tekitab sisemise lingi või kirjutada ise tekst, millel puudub link
- Leia kiiresti: piiramatu arv
  - URL link: väline link ehk peab algama "http://" või "https://". Lisamisel kohustuslik
  - Lingi nimi/tekst, maksimaalne pikkus 50 tähemärki
- Kontakt: saab lisada ainult ühe kontakti osa
  - o Kontakti nimi, maksimaalne pikkus 50 tähemärki
  - Organisatsiooni nimi, maksimaalne pikkus 50 tähemärki
  - o Kontakti telefon: telefoni formaadis
  - o Kontakti e-posti aadress: e-kirja formaat

2.9 Avaleht (vajab uuendamist)

Avalehte saab lisada nagu muid sisusid menüüpuust — sisutüüp "Avaleht". Korraga saab olla aktiivne ("avaldatud" staatuses) ainult üks loodud avaleht. Avalehel kuvatakse: neli sisuhalduri poolt valitud teemat koos ikoonide, sisu ja linkidega; null kuni kaks superuudist; uudiskirja tellimise sektsioon; kolm viimast uudist; kolm lähimat sündmust.

- Peaploki pealkiri: kohustuslik
- Neli teemat koos ikoonidega: ikoone muuta sisuhaldur ei saa. NB! kõigi nelja teema sisestamine on kohustuslik
  - o Teema pealkiri. Kohustuslik
  - o Teema sisu. Kohustuslik
  - Teema link. Saab lisada nii siselingi (soovitusfunktsiooniga väli), kui ka välilingi.
- **Superuudised:** saab lisada 0-2 tk. Väli töötab soovitusfunktsiooniga.
  - o Avaldamise kuupäev ja kellaaeg. Kohustuslik
  - o Varjamise kuupäev ja kellaaeg. Kohustuslik

3. Tööriistad

3.1 Pildi lõikamine

Valik "Lõika pilti" ilmub pärast pildi sisestamist.

Pildi lõikamine sõltub üleslaaditud pildi pikslitest (kvaliteedist, suurusest) — mida rohkem piksleid on pildil seda enam saab pilti lõigata ja lõikamiskasti nihutada, ja seda nii üles/alla kui ka diagnoaalis.

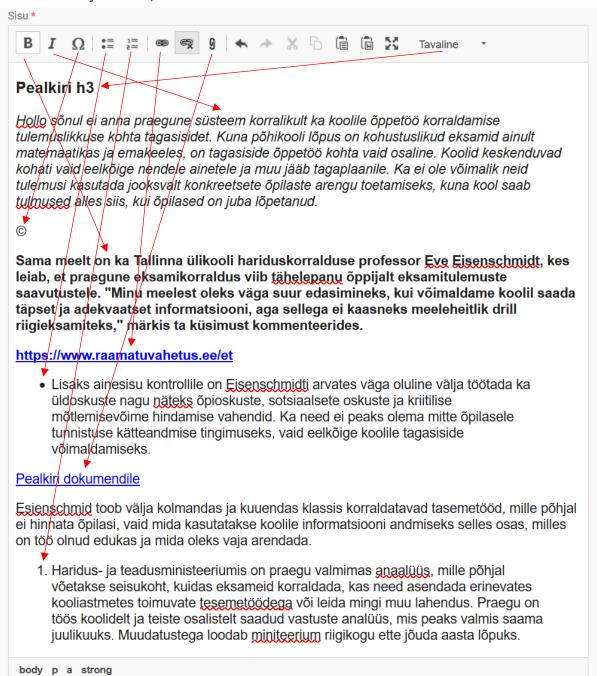
Kui pildimõõdud on pikslitelt samad (s.o 1208x680px), mis minimaalne üleslaadimise suurus, siis lõikamiskasti liigutada ei saa. Järgneval näitel on pilt 1500x 1000px mõõdus ehk pildi saab nihutada minimaalsest ülejäänud pikslite raames (1500-1208 = 292px pikem külg ja 1000-680 = 320px lühem külg). Pildi lõikamine käib alati 16:9 külgede suhtega, mis on kujunduses fikseeritud.

Vaata näidet siit: https://gyazo.com/92426f8af3b4387b6e3d62a9397169a5

Kui pilt on sobivaks lõigatud, siis selle käivitamiseks midagi enam vajutama ei pea.

Kui soovite pildi lõikamise tühistada ehk taastada algne vaikimisi olek, siis vajutage "Tühista lõikamine" nuppu.

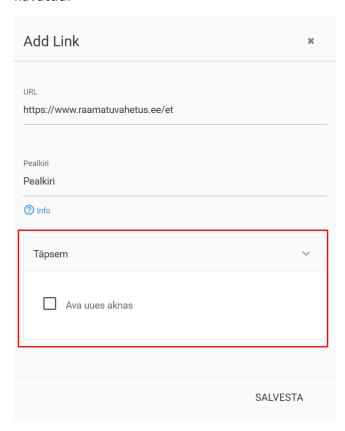
3.2 Redaktor ja linkide/ dokumentide lisamine teksti sisusse

Teksti siseseid linke võib määrata kas "sisesteks linkideks" (inbound links) või "välisteks linkideks" (outbound links). Sellest sõltub, kas dokument või link avatakse brauseris uuel vahekaardil või uues aknas. Vastava valiku saab teha "Täpsem > ava uues aknas" linnukese tegemise ja ära võtmisega. NB! Sisestatud lingid peavad olema alati täielikud ehk koos https:// liidetega.

Vaikimisi on kõik avanevad lingid sisus ja akordionis seadistatud avanema samas aknas ehk kui "sisemised lingid". Muudatuse fikseerimiseks vajuta "Salvesta" nuppu kasti all.

NB! Kui lisad sisuhaldusest dokumenti, mille nimetuses on kasutatud täpitähti, siis tuleb lisada alati ka "Pealkiri" väljale väärtus - vastasel juhul on kasutajaliideses täptiähed katkiselt kuvatud.

Videonäide välislingi lisamisest sisusse ja akordionisse:

https://gyazo.com/b3939efe3b207f0a2bd3b9b91b0f5c87

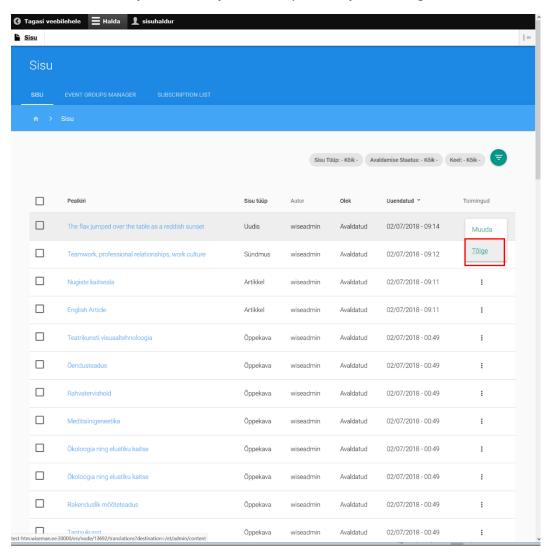
NB! Erinevates sisudes paremas veerus kuvatud linkidel on kasutusel kaks erinevat ikooni, tähistamaks, kas tegemist on sisemise või välimise lingiga:

- 1. Sisene link, mis viitab Haridusportaali teisele sisudele ja on sisuhalduses lahendatud nn "soovitusfunktsiooni" valikuga (autocomplete):
- 2. Väline link, mis viib Haridusportaalist välja muule sisule
- Sisene link
- ✓ Väline link

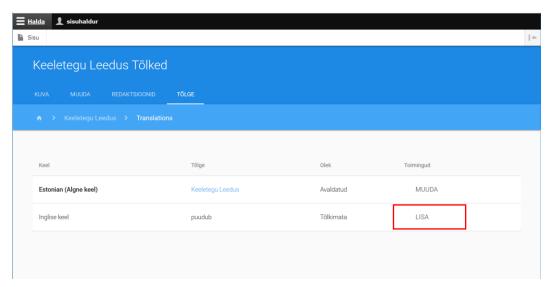
Kasutusjuhend sisuhaldurile, versioon 6

3.3 Tõlke lisamine

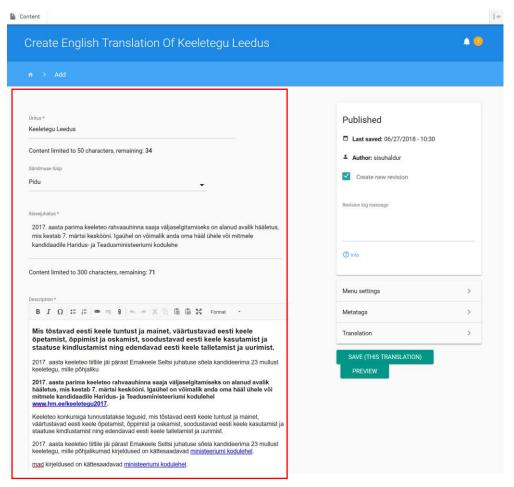
1. Sisu nimekirja vaatest vajuta kolme punktiiri ja vali "Tõlge".

2. Vali "Toimingud" tulbast "Lisa".

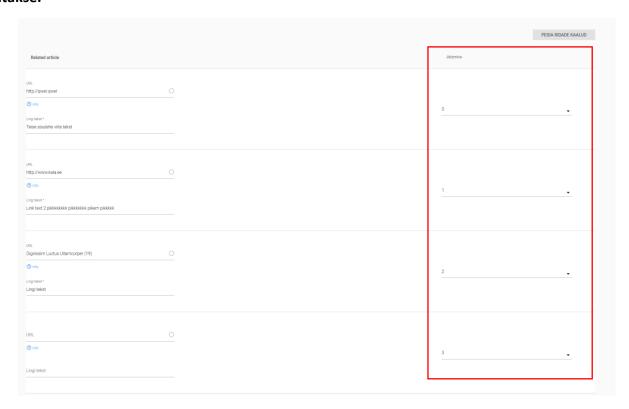
3. Sisuhaldus muutub nüüd valitud keelseks ja järgnevalt saab muuta vajalikud väljad asendades need soovitud tõlkega ja kustutades varasema keelelise sisu.

4. Vajuta "Save (This translation)" nupule, et salvestada tõlge. Süsteem loob uue sisu, mis on nähtav vastavalt keelelülitusele portaalis.

3.4 Ridade kaalud ja sisu järjekorra muutmine sisukasti lohistamise kaudu

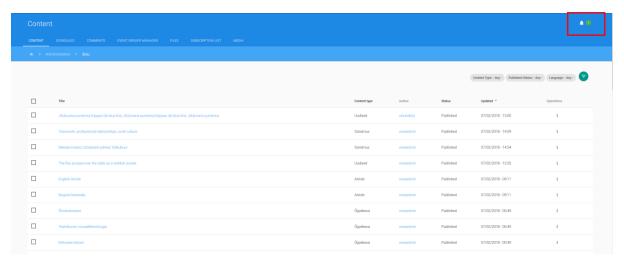
Sisus on kohati nähtav valik "Näta ridade kaalusid", mis lubab sisuhalduril seada sisu esitamise järjekorda. **Mida väiksem number, seda eespoole/varem sisestatud sisu kuvatakse.**

Sisus saab erinevaid sisu elementide järjestust muuta ka "=" märgist sikutades (hoia vasakut hiirenuppu alla ja liiguta hiirt). Vaata näitevideot kuidas: https://gyazo.com/f91b518189801ccb64ff1bb03f8afc6c

3.5 Veateated

Kui kõik nõutud väljad on täidetud ja korrektselt sisestatud, siis laeb süsteem üles nimekirja või eelvaate ning kuvab rohelist märki kellukese kõrval.

Kui mõni väli või väärtus on valesti sisestatud või puudu, siis järgmist vaadet ei kuva ning süsteem viib välja juurde kus on viga või/ja kuvab paremal üleval nurgas punast kellukest. Et näha, mis veaga on tegu, saab kliikida kellukesel. Viga kaob, kui kõik nõutud väljad on korrektselt sisestatud.

